

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	7
Συντομογραφίες.....	19

1. Κεφάλαιο: Εισαγωγή και νομοθετικό πλαίσιο

A. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	21
I. Γενικά η έμμεση συμμετοχή σε μια επιχείρηση ή σε μια εμπορική πράξη.....	21
II. Η αφανής εταιρία στο νομοθετικό πλαίσιο του ν. 4072/2012	22
1. Ελλιπής ορισμός.....	22
2. Διατάξεις ενδοτικού δικαίου	23
III. Η επεξεργασία της αφανούς εταιρίας στην νομολογία και θεωρία	23
IV. Η αφανής εταιρία μεταξύ ενοχικού και εταιρικού δικαίου.....	24
V. Η αφανής εταιρία μεταξύ ίδιας και ξένης κεφαλαιοδοτήσεως	24
B. Οικονομική σημασία και λειτουργία.....	26
I. Διάδοση στις συναλλαγές	26
II. Η αφανής εταιρία ως εταιρία νομικό «πολυεργαλείο».....	27
1. Λειτουργία της από την πλευρά των εταίρων.....	27
2. Λειτουργίες στις συναλλαγές.....	28
3. Θελκτικότητα του εταιρικού αυτού τύπου.....	30
III. Η ευρύτατη συμβατική ελευθερία.....	30
Γ. Ιστορία του θεσμού – Συγκριτικά στοιχεία	32
I. Ιστορικά στοιχεία	32
II. Δικαιοσυγκριτικές παρατηρήσεις	33
Δ. Το νομοθετικό πρότυπο των άρθρων 285 επ. ν. 4072/2012	34
I. Σημείο αναφοράς η εμπορική δραστηριότητα ή επιχείρηση	34
II. Το νομοθετικό μοντέλλο.....	35
Ε. Εφαρμοζόμενες διατάξεις	36
I. Η νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 285 παραγρ. 3).....	36
II. Αδυναμία αναλογικής εφαρμογής διατάξεων για την ετερόρρυθμη εταιρία.....	37
ΣΤ. Εφαρμογή των άρθρων 285 επ. στην αστική αφανή εταιρία και στην σύμβαση παρακοινωνίας.....	39

Περιεχόμενα

I. Αστική αφανής εταιρία.....	39
II. Παρακοινωνία	41
Z. Δομή μονογραφίας	41

2. Κεφάλαιο: Βασικά χαρακτηριστικά και τυπολογικά στοιχεία

A. Βασικές παράμετροι της νομικής ρυθμίσεως.....	43
I. Προσωπική εταιρία	43
II. Εσωτερική εταιρία	43
1. Έννοια.....	43
2. Ζητήματα ερμηνείας ως προς την συνδρομή εξωτερικής ή εσωτερικής εταιρίας.....	47
III. Έλλειψη νομικής προσωπικότητας – Αδυναμία να είναι φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων	49
IV. Έλλειψη εταιρικής περιουσίας	50
V. Απουσία οργανωτικού στοιχείου	52
VI. Η θέση των εταίρων ως απόρροια του εσωτερικού χαρακτήρα της αφανούς εταιρίας	53
VII. Έναρξη λειτουργίας της εταιρίας.....	54
B. Τυπολογικά στοιχεία της αφανούς εταιρίας.....	54
I. Βασικά τυπολογικά χαρακτηριστικά.....	54
II. Ύπαρξη ενός τουλάχιστον αφανούς εταίρου και ενός μόνον εμφανούς	55
III. Κοινός σκοπός	55
IV. Επιδίωξη του κοινού σκοπού με εισφορές.....	56
1. Γενικά	56
2. Η εισφορά του αφανούς εταίρου.....	57
3. Η εισφορά του εμφανούς εταίρου.....	57
V. Ενοχική συμμετοχή στα επιχειρηματικά αποτελέσματα εμπορικών πράξεων ή εμπορικής επιχειρήσεως.....	57
1. Συμμετοχή στα τρέχοντα κέρδη/ζημίες.....	57
2. Οριοθετήσεις	58
3. Συμμετοχή σε εμπορική επιχείρηση ή διενέργεια μίας ή περισσοτέρων εμπορικών πράξεων	59
α. Εισαγωγικά.....	59
β. Έννοια εμπορικής επιχειρήσεως και εμπορικών πράξεων.....	59
VI. Έλλειψη εξωτερικής ευθύνης του αφανούς εταίρου	61
VII. Συνέπειες μη πλήρωσης των τυπολογικών χαρακτηριστικών.....	61
VIII. Η μυστικότητα δεν ανήκει στα τυπολογικά χαρακτηριστικά της αφανούς εταιρίας.....	61

Γ. Βασικά στοιχεία της εταιρικής συμβάσεως	62
Δ. Ερμηνεία	64
Ε. Αφανής εταιρία με αντικείμενο μέρος επιχειρήσεως.....	66
ΣΤ. Η ευκαιριακή αφανής εταιρία.....	67
Ζ. Ζητήματα δωσιδικίας.....	68
Η. Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.....	69
Θ. Φορολογική αντιμετώπιση.....	69

3. Κεφάλαιο: Ειδικά ζητήματα εταιρικής συμβάσεως – Οριοθετήσεις

A. Αφανής και εμφανής εταίρος ως αντισυμβαλλόμενοι	73
I. Αφανής εταίρος	73
1. Ο αφανής εταίρος ως φυσικό ή νομικό πρόσωπο	73
2. Ο αφανής εταίρος ως εταιρικό μέλος στον εμφανή εταίρο-εμπορική εταιρία	73
3. Περισσότεροι αφανείς εταίροι	74
II. Εμφανής εταίρος.....	74
B. Εμπορική εταιρία ως εμφανής εταίρος – Ο βασικός προβληματισμός της συναιδέσεως των εταιρικών μελών	77
I. Γενικές παρατηρήσεις.....	77
II. Ομόρρυθμη/ετερόρρυθμη εταιρία	77
III. ΕΠΕ και ΙΚΕ.....	79
IV. Ανώνυμη εταιρία	80
Γ. Τύπος.....	82
Δ. Η ελαττωματική αφανής εταιρία	84
I. Ο θεσμός της ελαττωματικής εταιρίας	84
1. Το πρόβλημα και η νομική απάντηση	84
2. Οι έννομες συνέπειες.....	87
3. Βασική προϋπόθεση η ύπαρξη εταιρικής συμβάσεως και η λειτουργία της εταιρίας	89
II. Εφαρμογή στην αφανή εταιρία	90
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	90
2. Υποστηριζόμενες απόψεις και σημεία αναφοράς τους	91
3. Ιδία άποψη	92
4. Εφαρμογή σε κάθε αφανή εταιρία.....	93
5. Ασφάλεια δικαίου και στις εσωτερικές σχέσεις.....	95
6. Έννομη συνέπεια.....	96
7. Όρια του θεσμού της ελαττωματικής εταιρίας στην αφανή εταιρία	96
8. Άλλα ζητήματα	96

Περιεχόμενα

Ε. Εμπορική ιδιότητα εταιρών	96
ΣΤ. Παράλληλες σχέσεις και αφανής εταιρία.....	97
Ζ. Οριοθετήσεις από άλλες συμβάσεις	98
I. Νομικά κρίσιμα στοιχεία για την οριοθέτηση	98
II. Συγγενείς ενοχικές συμβάσεις	100
1. Σύμβαση εργασίας.....	100
2. Συμμετοχικό δάνειο	101
3. Σύμβαση παρακοινωνίας	104
4. Καταπιστευτική μεταβίβαση και διαχείριση εταιρικής συμμετοχής.....	106
5. Συμμετοχικοί τίτλοι.....	107
III. Η οριοθέτηση από την εξωτερική αστική εταιρία του ΑΚ.....	107

4. Κεφάλαιο: Διαπλαστική ελευθερία των μερών –

Μορφές μη «ερρυθμισμένης» διμελούς αφανούς εταιρίας

A. Η συμβατική ελευθερία των μερών.....	109
I. Γενικά	109
II. Αντικείμενο έρευνας.....	111
1. Εκτός έρευνας η κεφαλαιουχικής υφής αφανής εταιρία με αόριστο αριθμό αφανών εταιρών.....	111
α. Βασικά χαρακτηριστικά και προβλήματα της κεφαλαιουχικής αφανούς εταιρίας.....	111
β. Ειδικά η αφανής εταιρία στο πλαίσιο του συστήματος crowd-funding/crowdlending	114
2. Αντικείμενο έρευνας η διμελής ή ολιγομελής αφανής εταιρία	115
III. Άξονες συμβατικής επεμβάσεως.....	115
B. Συμβατική επέμβαση στο περιουσιακό επίπεδο	116
I. Ενοχική επέμβαση στην περιουσία του εμφανούς εταίρου	116
II. Συνέπειες	117
III. Ζητήματα αποδείξεως.....	118
Γ. Συμβατική επέμβαση στο επίπεδο λειτουργίας της εμπορικής επιχειρήσεως και του φορέα της- εμφανούς εταίρου	118
I. Ενοχική επιρροή	118
II. Μη εισδοχή του αφανούς εταίρου ως εταιρικό μέλος στην εταιρία-εμφανή εταίρο.....	120
III. Βασικοί προβληματισμοί.....	120
1. Η εξωτερική ευθύνη του αφανούς εταίρου.....	120
2. Η εξουσίαση από τον αφανή εταίρο.....	121

3. Κύκλοι προβληματισμού στο παράδειγμα ανώνυμης εταιρίας - εμφανούς εταίρου	122
α. Δυνητική σύγκρουση με την αρχή της αυτονομίας (αυτοδιαχειρί- σεως) του νομικού προσώπου	123
β. Είναι δυνατή η «εκχώρηση» με συμβατικές ρήτρες του ΔΣ σε έναν τρίτο βασικών εξουσιών του;.....	124
γ. Ο αφανής εταίρος ως de facto όργανο;	126
δ. Ποια είναι τα δικαιώματα του αφανούς εταίρου στο πλαίσιο της ανώνυμης εταιρίας;.....	126
IV. Ο ν. 4557/2018 για το «ξέπλυμα χρήματος» και η αφανής εταιρία ως πραγματικός δικαιούχος.....	127
Δ. Όρια συμβατική ελευθερίας.....	128
I. Αστικό και εταιρικό δίκαιο	128
II. Δίκαιο κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού.....	129
III. Διοικητικό δίκαιο	133

5. Κεφάλαιο: Εταιρικά δικαιώματα και υποχρεώσεις

A. Εφαρμοζόμενες αρχές των προσωπικών εταιριών	135
I. Αρχή του αδιασπάστου της εταιρικής συμμετοχής	135
II. Απαγόρευση συμπληρωματικών εισφορών	136
III. Υποχρέωση πίστωσης.....	136
IV. Υποχρέωση ισότιμης μεταχειρίσεως επί περισσοτέρων αφανών εται- ρων.....	137
V. Ομόφωνη λήψη αποφάσεων	138
VI. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων	138
B. Υποχρεώσεις και δικαιώματα αφανούς εταίρου	139
I. Υποχρέωση καταβολής εισφοράς.....	139
1. Έννοια εισφοράς	139
2. Υπαγωγή στην αποκλειστική εξουσία διαθέσεως και εκμεταλλεύσε- ως του εμφανούς εταίρου.....	140
3. Μεταβίβαση ή κατά χρήση παραχώρηση της εισφοράς στον εμφα- νή εταίρο.....	141
α. Μεταβίβαση κατά κυριότητα.....	141
β. Παραχώρηση κατά χρήση.....	141
γ. Εισφορά εργασίας.....	142
4. Έκταση και εκτίμηση των εισφορών.....	143
5. Η εισφορά στην λύση της εταιρίας.....	143

Περιεχόμενα

6. Αποκλίνουσες συμβατικές ρήτρες – δημιουργία κοινωνίας δικαιώματος επί αντικειμένου εισφοράς.....	143
7. Ανώμαλη εξέλιξη της υποχρέωσης προς εισφορά	144
II. Συμμετοχή στα κέρδη και ζημίες.....	144
1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	144
2. Η συμφωνία των μερών	145
3. Ευθύνη του αφανούς εταίρου πέραν του ποσού της εισφοράς του χωρίς αντίθετη συμβατική πρόβλεψη	146
4. Αποκλεισμός του αφανούς εταίρου από τα κέρδη με συμμετοχή μόνον στις ζημίες.....	148
5. Συμμετοχή του αφανούς εταίρου μόνον στα κέρδη.....	149
6. Έννοια κέρδους.....	149
7. Προσδιορισμός κερδών και ζημιών από τον εμφανή εταίρο	151
8. Χρόνος γενέσεως της αξιώσεως επί των κερδών	152
9. Συμμετοχή στις ζημίες.....	153
III. Το δικαίωμα πληροφόρησης	154
1. Γενικά	154
2. Αντικείμενο και όρια	155
3. Συμβατικές αποκλίσεις	156
4. Ενάσκηση στην μη ερρυθμισμένη αφανή εταιρία	157
5. Δικονομική επιβολή	157
IV. Υποχρέωση μη ανταγωνισμού.....	158
Γ. Υποχρεώσεις και δικαιώματα εμφανούς εταίρου	159
I. Γενικά	159
II. Υποχρέωση λογοδοσίας	160
III. Απαγόρευση ανταγωνισμού	160
IV. Ο αποκλεισμός του εμφανούς εταίρου από τα κέρδη εμπίπτει στην λεόντεια εταιρία (άρθρο 764 παραγρ. 1);.....	161
Δ. Ειδικά η διαχείριση της αφανούς εταιρίας	161
I. Το άρθρο 288 παραγρ. 1.....	161
II. Έννοια διαχείρισεως της αφανούς εταιρίας.....	162
III. Συμβατικοί περιορισμοί.....	163
IV. Συνέπειες υπερβάσεως των εξουσιών του εμφανούς εταίρου.....	164
E. Τα αποκτώμενα από τη διαχείριση	164
I. Ο κανόνας του άρθρου 288 παραγρ. 2.....	164
II. Αποκλεισμός εφαρμογής του άρθρου 758 παραγρ. 2 ΑΚ	165
1. Η κρατούσα άποψη υπό το προϊσχύσαν δίκαιο.....	165
2. Κριτική.....	166

3. Ρητή αποκλίνουσα συμβατική ρύθμιση	170
4. Πόρισμα	171

6. Κεφάλαιο: Ευθύνη των εταίρων

A. Εξωτερική ευθύνη του εμφανούς εταίρου	173
B. Έλλειψη εξωτερικής ευθύνης του αφανούς εταίρου.....	174
I. Ο κανόνας	174
II. Δυνατές νομικές βάσεις εξωτερικής ευθύνης του αφανούς εταίρου.....	174
III. Η ανάληψη της διαχείρισης της μη ερρυθμισμένης αφανούς εταιρίας από τον αφανή εταίρο.....	175
IV. Η αποφασιστική επιρροή του αφανούς εταίρου στην διαχείριση της επιχείρησης του εμφανούς εταίρου με εμφάνισή του στις συναλλαγές....	176
V. Η αποφασιστική επιρροή του αφανούς εταίρου στην διαχείριση της επιχείρησης του εμφανούς εταίρου χωρίς να εμφανίζεται στις συναλλαγές	178
1. Οι υποστηρικθείσες θέσεις	178
2. Αναλογική εφαρμογή διατάξεων για την ετερόρρυθμη εταιρία;	180
3. Σύμπλευση αρχής εξουσίας και ευθύνης και κατάχρηση του εταιρικού τύπου;.....	181
4. Προκατάληψη σε βάρος του τύπου της αφανούς εταιρίας;.....	184
5. Ο αφανής εταίρος ως de facto όργανο του εμφανούς εταίρου /νομικού προσώπου;.....	184
6. Η ασφάλεια του δικαίου και των συναλλαγών ως κρίσιμος ερμηνευτικός τόπος	186
7. Το άρθρο 287 ως διάταξη αναγκαστικού δικαίου;.....	187
VI. Η συμπερίληψη της επωνυμίας/ονόματος του αφανούς εταίρου στην επωνυμία της επιχείρησης του εμφανούς εταίρου ως εξαιρετικός λόγος ευθύνης;.....	188
VII. Εξωτερική ευθύνη αφανούς εταίρου έναντι τρίτων εκ λόγων εκτός εταιρικού δικαίου	190
Γ. Ευθύνη εταίρων μεταξύ τους.....	192
I. Αδυναμία εγέρσεως actio pro socio	192
II. Αξίωση αποζημιώσεως και παραλείψεως.....	193
III. Παράβαση εταιρικών υποχρεώσεων και σπουδαίος λόγος καταγγελίας.....	195
IV. Μέτρο επιμέλειας	195
V. Παραγραφή αξιώσεων	195

Περιεχόμενα

7. Κεφάλαιο: Μεταβολές στην αφανή εταιρία

A. Μεταβίβαση/εμπράγματη επιβάρυνση της εταιρικής συμμετοχής – Αλλαγή, αποκλεισμός εμφανούς, αφανούς εταίρου	197
I. Διάθεση της εταιρικής συμμετοχής	197
1. Μεταβίβαση	197
2. Η συναίνεση του άλλου εταίρου	198
3. Άλλα ζητήματα	199
II. Κληρονομική διαδοχή	199
III. Εμπράγματα δικαιώματα.....	200
IV. Μεταβίβαση εταιρικής συμμετοχής του εμφανούς εταίρου και μεταβίβαση επιχειρήσεως.....	200
B. Βασικές αλλαγές στην επιχείρηση του εμφανούς εταίρου	200
I. Περιορισμοί της επιχειρηματικής ελευθερίας του εμφανούς εταίρου ως προς την επιχείρησή του	200
II. Συναίνεση αφανούς εταίρου σε ορισμένες δομικές μεταβολές.....	201
III. Δυνητικές συγκρούσεις σκοπών.....	203
IV. Μη επίδραση της ελλείψεως συναινέσεως στους τρίτους	203
Γ. «Μετατροπή» της αφανούς εταιρίας – Μετατροπή της αφανούς συμμετοχής.....	203

8. Κεφάλαιο: Λύση και εκκαθάριση

A. Η λύση	207
I. Γενικά	207
II. Ειδικοί λόγοι	209
III. Ο θάνατος εταίρου ειδικότερα	210
1. Γενικά	210
2. Θάνατος αφανούς εταίρου.....	212
3. Θάνατος εμφανούς εταίρου.....	213
IV. Λύση με καταγγελία.....	214
V. Ειδικά ο σπουδαίος λόγος	215
1. Περιπτωσιολογία	215
2. Δομικές μεταβολές στην επιχείρηση του εμφανούς εταίρου και σπουδαίος λόγος καταγγελίας.....	218
α. Λύση της επιχειρήσεως που λειτουργεί ο εμφανής εταίρος.....	218
3. Καταγγελία εταιρικής συμβάσεως και λοιπές εξωεταιρικές συμβάσεις	219
B. Η εκκαθάριση	219
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	219

II. Θεωρία και νομολογία υπό το προϊσχύσαν δίκαιο.....	220
III. Ο σκοπός της εκκαθάρισεως κατά το άρθρο 291	222
IV. Το βασικό δογματικό πρόβλημα.....	222
V. Βασικά ερωτήματα και σημεία εκκινήσεως	224
VI. Έννομες συνέπειες λύσεως της αφανούς εταιρίας.....	225
1. Η έννοια της εκκαθάρισεως υπό το ν. 4072/2012.....	225
2. Εκκαθάριση ως διακανονισμός όλων των περιουσιακών αξιώσεων μεταξύ των εταίρων	227
3. Έννομες συνέπειες	227
4. Εκτός διαδικασίας εκκαθάρισεως η κοινωνία δικαιώματος επί πραγμάτων.....	230
VII. Ο υπολογισμός της αξίας της εταιρικής συμμετοχής του αφανούς εταίρου	230
1. Εισαγωγικά	230
2. Ερμηνευτική προσέγγιση του άρθρου 291 παραγρ. 2 εδ. β.....	231
3. Υπολογισμός στην ερρυθμισμένη αφανή εταιρία.....	232
4. Υπολογισμός στην μη ερρυθμισμένη αφανή εταιρία με την συμμε- τοχή του αφανούς εταίρου στο περιουσιακό υπόστρωμα του εμφα- νούς.....	235
VIII. Χρονικό σημείο υπολογισμού και αποδόσεως της αξίας της εταιρικής συμμετοχής του αφανούς εταίρου	236
IX. Αρνητική αξία συμμετοχής.....	236
X. Ενδοτικός χαρακτήρας του άρθρου 291	237
XI. Ο εμφανής εταίρος ως εκκαθαριστής	240
XII. Εκκρεμείς συμβάσεις.....	241
XIII. Αδυναμία «αναβιώσεως» της εταιρίας.....	241
XIV. Παράλληλες εξωεταιρικές συμβάσεις.....	242

9. Κεφάλαιο: Πτώχευση των εταίρων

A. Πτώχευση του εμφανούς.....	243
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	243
II. Το άρθρο 292.....	244
1. Ρύθμιση αναγκαστικού δικαίου	244
2. Ρυθμιζόμενες περιπτώσεις	245
III. Ratio του άρθρου 292 παραγρ. 1.....	245
IV. Εκκαθάριση.....	247
V. Ο αφανής εταίρος στην πτωχευτική διαδικασία.....	247

Περιεχόμενα

VI. Καταβληθείσα εισφορά αντικειμένου που μεταβιβάζεται κατά κυριότητα στον εμφανή εταίρο – Εισφορά παραχωρηθείσα κατά χρήση	248
VII. Η οφειλόμενη εισφορά του αφανούς εταίρου ως πτωχευτική απαίτηση και η αξίωση αποδόσεως του υπολοίπου των κερδών	248
VIII. Πτωχευτική ανάκληση	249
B. Εξαίρεση από το άρθρο 292 παραγρ. 1: Εισφορά όχι ως δάνειο προς τον εμφανή εταίρο-εμπορική εταιρία αλλά ως ίδιο κεφάλαιο του	251
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	251
II. Η προβληματική της ονομαστικής υποκεφαλαιοδοτήσεως	253
III. Οι κανόνες της ονομαστικής κεφαλαιοδοτήσεως στην αφανή εταιρία.....	256
IV. Ο αφανής εταίρος ως εταίρος της εμπορικής εταιρίας-εμφανούς εταίρου και «οιονεί εταίρος» της	256
Γ. Πτώχευση του αφανούς εταίρου	258
Βιβλιογραφία	259
Αλφαβητικό ευρετήριο.....	269